

Liberalismen – begreppsförhör 1

Para ihop bästa nedanstående siffermärkta begrepp med var och en av de bokstavsmärkta beskrivningarna.

1. fri avtalsrätt
2. demokrati
3. efterfrågan
4. enskilt ägande
5. frihet
6. idémarknad
7. individen unik
8. kartell
9. klassindelningar
10. konkurrens
11. lagar
12. monopol
13. nattvaktarstat
14. nyliberalism
15. onödiga konflikter
16. partier
17. smaksaker
18. sociala reformer
19. socialliberalism
20. valfrihet

Välj det bästa ordet!

A. Kallas det när staten har hand om det minsta möjliga som behövs för att samhället skall kunna fungera, dvs. först och främst militären, polisen, domstolarna och fängelserna.

B. Ett rikt utbud av idéer möter en efterfrågan. Folk som efterfrågar har där en möjlighet att välja det som just för dem verkar vara det bästa. Man blir stimulerad att tänka i nya banor. Och det är viktigt inte minst just för att vi inte har kommit på den slutgiltiga sanningen.

C. Exempel på detta är allmän sjukförsäkring, arbetsmiljölagsstiftning och semesterlag. Riksdagen stiftar en lag som ger vissa människor rättigheter och därmed frihet. Lagen inskränker visa andra människors frihet men anses på det hela taget öka den totala friheten i samhället.

D. Socialdemokratiska partiet heter egentligen SAP - Socialdemokratiska arbetarepartiet. Man är - eller har varit - ett parti för arbetare. Denna och liknande uppdelningar av befolkningen i ett samhälle ogillas av liberaler. Liberalerna säger att det leder till

E. Det är i detta faktum som mycket av liberalernas idéer har sitt ursprung. Man hävdar att eftersom detta gäller, så kan ingen myndighet, ingen specialist och ingen stat sätta sig över individerna och påstå sig veta vad som är rätt, gott, sant och riktigt för alla och envar.

F. Tvingar varje deltagare att anstränga sig till det yttersta. Detta ger den effekten att produktionen blir effektiv, att sjukvård, skola och omsorg

lärare *Gunnar Hyltegren*

bättre anpassar sig till behoven samt att hela samhället tjänar på denna ordning.

G. Det finns enligt liberalerna stora områden av verkligheten som är individuella. Varje person är på detta område sin egen expert. Det är viktigt att ömt vårda detta område och att ha respekt för andra människor just för att dessa saker är

H. I den svenska skolan händer det att ungdomar ibland klottrar, täljer och sparkar sönder möbler och annan inredning. Enligt liberalerna finns det en huvudväg att gå när det gäller att komma tillrätta med detta. Och det är att införa detta på fler områden i samhället än vad som nu är fallet.

I. Om man är liberal på ett mera grundligt sätt, så kan man tänkas anse att den offentliga sektorn i Sverige är på tok för stor som den är nu. Barnomsorg, äldreomsorg, skola och sjukvård är exempel på områden av det svenska samhället som så snart möjligt bör överföras i privat regi. Denna variant av liberalism har på senare år fått namnet

J. I en demokrati skall ju idéerna vara tillgängliga för alla, t.ex. genom att det finns tryckfrihet. På så sätt tänker man sig att idéerna skall kunna få spridning och nå ut. Men det kanske inte skulle vara så lämpligt att personer som ställer upp och vill bli politiker i allmänna val *bara* företräder sig själva. Därför har man i världens demokratier tillåtit denna "inskränkning" i den fria, individuella idékonkurrensen.

K. Du kommer till grönsakstorgmarknaden en vacker lördag i maj. När du blickar ut över torget blir du uppmärksam på att alla stånden har en och samma firmasymbol. Du frågar dig fram och får klart för dig att alla grönsakssäljarna är anställda av ett och samma företag. Vad kallas denna "ordning" som du finner på din grönsakstorgmarknad?

L. Exempel på detta är: äktenskap mellan bögar, hyra av lägenhet, sparande i bank, tystnadslöfte mellan präst och brottsling, prostitution, knarkimport.

M. Har du någon gång gått i ett varuhus med mycket pengar på fickan? Gått och klämt på varorna, jämfört priser och kvalitéer, funderat över dina behov och känt att valet är ditt? Detta är omsatt på livets alla områden kanske den största friheten för en liberal.

N. Säljarna av arbetskraft har i Sverige slutit sig samman i säljarförbund - fackföreningar - för att minska konkurrensen mellan individerna inom ett yrke eller inom en bransch. Detta kallas med ett annat ord för

Lärarens preliminära rättning (kritiseras i steg 2)

2p / rätt svar

A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	I.	J.	K.	L.	M.	N.
13	6	18	15	7	10	17	4	14	16	12	1	20	8

KLIPP BORT hela sidan under ovanstående fyrkant.
Lägg rättningssmallen ovanför eleven svar.